

МАРГО БЕРГЕН

житейска навигация

ВЪВЕДЕНИЕ

Ето я причината.
Това е разказ за живота ни, за твоя живот и за моя.

Твоят живот си е твой. Ти ще го оформяш и ти ще нареждаш парченцата му. Често той ще те хапе по задника. Но си е твой и носи възможност за структура, форма и яснота – както, разбира се, и за катастрофа, съжаления и множество провали. Ето как абатът на Амплфорт описал философията на школата си пред любопитния ти дядо: „Ние подготвяме момчетата за смъртта“. Много уместно, струва ми се. Това прави живеенето далеч по-сладко.

Как ще изградиш живота си и ще създадеш разбираемо повествование, което да си е само твое? Това е въпросът, който ми се ще да обмислиш. Какво искаш от живота? Струва си да си го задаваш отново и отново на всеки етап. Което означава да се питаш: Коя съм аз? Коя искам да бъда? Как мога да го постигна? Речитатив или напев, ако щеш: „Мога ли, искам ли, трябва ли?“. Само ти си в състояние да попиташ и само ти – да отговориш.

Моята работа е да ти разяснявам и тълкувам живота, да те напътствам и възпитавам или – както сигурно би се изразила – да те подканям и да ти налягам. Вариациите са от нежно чуруликане и сладко подпяване до груби викове и силни крясъци, но съпроводени от много (добре де, някакви) моменти на нормален разговор и смях. Моята приятелка Андреа от Австралия, майка на две момчета, го описва така: „Крещя по цял ден и пия по цяла нощ“.

Искам да отстраня лепкавия палимпсест* на съвременното майчинство и да изложа пред теб скрития ужас и тайните радости на зрелия живот, които потушавме или замазваме в амнезията на всекидневието. Колко трябва да ти кажа? И какво да включа в неписания кодекс на майчинството? Кога да ти позволя да зърнеш всички гнусотии в реално време, така че като пораснеш, да си въоръжена с примери, как да оцеляваш и процъфтяваш? Опитала съм се да превъзмогна собствената си мъчителна среднощна жалба: „Защо, по дяволите, моите родители не ми казаха за това, не ме научиха, не ме предупредиха?“

Едва когато бях майка вече от десет години, ми хрумна, че бих могла да изпълня това майчинско задължение и чрез писмени напътствия. Цялата ми майчинска работа до момента се осъществяваше

* Палимпсест – дребен ръкопис, чийто оригинален текст е отстранен чрез изтриване или промиване, а след това страницата или страниците са използвани за нов текст. – Бел. прев.

вербално и в движение, но една нощ, когато ти беше на десет и всички най-после бяхте заспали, хванах хумикалката.

Първоначално писането беше акт на отчаяние в резултат на поредицата от драми, сполетели семейството ни: зависимост, болест, депресия, загуба на работа и смърт. За мен беше вид защита да си записвам на хартия как да се справя с най-екстремните жизнени обстоятелства. После, в хода на годините писане, докато намирах решения на проблемите, се появи не така неотложният, но по-важен въпрос: как бих могла да те науча да оформяш смислено живота. Знаех, че нито религията, нито училището ще ти помогнат да се справиш с това и че тази задача е моя.

Следват наблюденията ми за управляването на живота. Защо ги споделям с теб сега? Защото научих някои важни неща, които биха могли да ти бъдат от полза. Също така, описването на живота би могло да ми помогне да го живея по-добре, за себе си и за теб.

Не пиша книгата, за да те подготвя или да ти давам насоки за професионален или академичен успех. По-скоро целта ми е да ти осигуря инструменти, които да ти помогнат да взаимодействаш със света и да преуспяваш. Приеми го като развиване на прагматична мъдрост, която ми се наложи да постигна, за да внеса някаква логика във всекидневните събития.

Първо, ако трябва да делиш живота си с някого: дете, партньор, колега – знай следното: не можеш

да го промениш. Научи този урок бързо и качествено – и го приеми. Всички искаме да подчиним другите на волята си. И понякога ще попадаш в ситуации, у дома или на работа, където това ще ти се струва най-естественото нещо – може дори да ти се струва, че трябва да го направиш. Ще изпитваш желание да накараш другите да възприемат нещата по твоя начин, да действат по твоя начин, да следват твоя начин. Известно време това работи. И после ще видиш, че другите не са това, което си ти.

Второ, не преотстъпвай моралната си оценка на никого. Никога. За целта е необходима всекидневна решимост. За да се посветиш на онова, което смяташ за правилно или което искаш, трябва да познаваш себе си. Хората и тълпите, социалните кръгове и колегите, дори напълно непознати ще ти натрапват егото и преживяванията си, идеите и мненията си, предразсъдъците и фанатизма си. Слушай и филтрирай. Наслаждавай се, слушай и филтрирай. Но преценявай сама.

Това не означава, че няма или не бива да бъдеш повлиявана и информирана, забавлявана и изтощавана, изнервяна и отвращавана от хора и събития. Тези неща са част от радостта да пребиваваш в света, да живееш пълноценно. Но можеш и трябва да се научиш да бъдеш качествен човек и да внасяш в света системата от ценности и разбирания, които възплъщаваш и отстояваш.

И накрая, бъди добра. Простотата на думите и действията носи сила. Старай се всекидневно. Задължението ти е да отдаваш на света неща, които са добри. Не е необходимо това да е обвързано с религия, но би могло. Спомняш ли си как ходеше в „Сейнт Матюс“ в неделя? От теб се искаше не да вярваш, а да присъстваш там през седмица в продължение на един час.

Искам да знаеш също, че тези уроци наистина трябва да бъдат научени много рано в живота. Формирането на човека, на душата и духа му и на последващите му реакции, патологии и навици (безусловни и условни) се осъществява много, много рано. Ето защо ще завърша книгата, преди да постъпиш в университета. Надявам се да навлезеш в света с любящ текст, който ще те насочва поне в част от странностите и чудесата на живота.

Докато пиша, се уча как да управлявам собствения си живот, така че четеш (ако имам късмет и графикът бъде спасен) за първата половина от житейския ми опит и наблюдения. Ще видиш как аз се опитвах да изграждам и оформям живота си, докато го живеях. И как се стараех да го правя, без да се поддавам на алчността или на страха, или на идиотизма. Поемам риск – да се разкрия пред теб и да разбуля една по-дълбока истина за случващото се под повърхността на семейния живот.

Искам да знаеш коя съм и да помислиш коя искам да бъдеш ти. Ще разгледам живота от множество гледни точки: моята – на жена и майка, и на децата

ми – трима тийнейджъри, които се гърчат на ръба на зрелостта.

Какво е необходимо, за да запазиш семейството, когато всичко наоколо се разпада? Какво е необходимо, за да възпитам вас и себе си?

Ще се спра на нещата, на които ме учите, докато навлизате в зрелостта: за сексуалността, клюките, красотата, болката, приятелите, наркотиците, музиката и социалните медии. И – когато е от полза – ще споделям с теб някои от мрачните си бимки и странните си моменти, за да видиш какво се спотайва зад приветливата майчина фасада: страх, ярост и преумора, които майчинството и животът на жена могат да предизвикат.

Понякога имам усещането, че водя война за, със и срещу вас. Подслушвам ви, шпионирам ви и ви обичам. На моменти искам да ви ударя и често ми се ще да избягам от вас. Познавам грехите и книгите ви, шегите ви, приятелите, които са се превърнали във врагове, обърканите ви търсения в YouTube и мога смътно да си представя интензивния ви сексуален живот. Определено съм наясно за хранителните ви фобии.

Вие тримата ми показвахте как да живея повече на ръба: с почуда и с по-малко страх. И определено, струва ми се, с повече стил. Смея се с вас и на вас и в края на деня често скланям глава върху кухненската маса и се удивлявам на абсурдността на нашия малък, затворен свят. Знаейки колко скоро ще свърши.

Майчинството ме направи и по-мека, и по-твърда. Бавно вървя към цялостността. Превъзхождате ме по брой – трима срещу един, но винаги съм била готова да се пробвам, докато направлявам трагичното, радостно, болезнено, отвратително, шуру и досадно житейско пътешествие.

На тези страници ще откриеш поредица от размишления и наблюдения за приятелите, готвенето, разговорите, честта, работата, парите, пътуванията, критиките, секса, учтивостта, въздържанието, хедонизма, критичното мислене, бедността, спестяванията, болестта и смъртта. И ще разбереш, че възрастта няма нищо общо с мъдростта. Ние, родителите, сме зрели хора само заради очакванията на децата си – защото те си мислят, че сме такива.

Има определени неща, на които майката трябва да научи децата си: например как да разберат, че напъните им не отговарят на талантите им, че намеренията им може да не се реализират, че съществуват материални граници и че наоколо наистина има достатъчно любов.

Дойде време да напуснеш дома. И знам, че това трябва да бъде съпроводено от емоционално споделяне. Скоро ще започне първият ти семестър в колежа наред с непривичната свобода и с необходимостта да провериш самостоятелната си преценка за непознати хора и ситуации. Древният храм на знанието ще ти предложи мощна комбинация от перченето

на преподавателите и отегчението на студентите. Ще бъде забавно, опасно и славно. Аз ще съм до теб, въпреки че ще бъдеш толкова далеч. Но искам също да използваш това време, за да разбереш нашия хаотичен, объркващ, смущаващ свят достатъчно добре, така че да внесеш в него малко собствена логика, смисъл и топлина.

Три въпроса: Коя съм аз? На какво съм отдадена? И как ще служа? Задавай си ги отново и отново. Може никога да не си отговориш напълно, но самото задаване на тези въпроси поражда възможността да развиеш съзнателна и изпълнена с грижа връзка със света.

Моето виждане: Тези записки ще ти осигурят любящ и практичен наръчник, когато заминеш и започнеш да си проправяш път в живота, така че винаги да можеш да си зададеш въпросите „Коя съм аз?“ и „Как мога да бъда полезна на другите?“.

Моята цел: Да възпитам добри, цивилизовани и съзнателни деца. И се моля дано също се научите да си плащате сметките навреме, да получавате повече, отколкото давате, да изпразвате миялната машина, да пишете благодарствените писма своевременно, да четете вестника и да гледате на света благосклонно.

Моята надежда: тази житейска хроника да ви осигури пътна карта, която да ви ориентира, докато се превръщате в зрели хора, които са любознателни и състрадателни, силни, топли, практични и най-вече добри слушатели.

Вие, тримата, сте моят рай. Сутрин седя с вас край кухненската маса, всеки на обичайното си място, и чаят ни зарежда с енергия за предстоящия ден. Не е изискано. Често е набързо. Но е истинско – и така мимолетно.

Аз живея бавно, ден за ден, и се моля единствено всички вие да се върнете в три, в пет или в шест живи и здрави. Вечер отново сядаме край масата и си задаваме въпроса какво сме научили днес, знаейки какъв абсурден разговор ни предстои, докато всеки споделя и слуша за дребнолюиите, случили се през деня.

Опитвам се да изживявам на практика идеята, че днешният ден е просто съвършен. В началото на септември миналата година във вестника имаше интересно интервю с дизайнера Марк Джейкъбс, в което той казваше, че животът е съвършен. В известен смисъл е прав. Това не означава, че няма много неща, които не са наред, и че трябва да се опитвате да ги усъвършенствате и да подобрявате жребия си. Просто животът е сега. На интелектуално ниво не разбирам напълно идеята. На интуитивно я прегръщам.

Мога да опиша тази капитулация като прекрасна игра. Наистина има висша сила и за търпението и предаването на контрола ще бъдете възнаградени с интересни и възхитителни дарове: появяват се хора, възникват възможности. Като игра на криеница за възрастни е. Има дълбоки пещери, но когато се изгубиш, обикновено някой идва да те спаси. Друг път не идва никой. Тогава трябва да изпъзлиш сам.

Има и други неща: отделяй време да оставаш насаме със себе си, слушай собствения си глас и го отстоявай. Виждай нещата и хората такива, каквито са, и приемай истината, когато я откриеш. Действай в съгласие с намеренията си: искам да бъдеш отговорна.

По пътя си ще лъжеш, мамииш и крадеш. Аз съм го правила. Също така ще помагаш, обичаш и създаваш. Ще поемаш много удари. Знай, че няма как да ги избегнеш.

Целта на настоящата книга е да те подготви, а не да те защити от живота. Бъди бдителна и ще се научиш как да оцеляваш и процъфтяваш, как да се смеееш и да се отърсваш. Или – ако искаш – как да си върнеш своето. Всеки си има история. Ето я нашата.